

Üstad'ın "Cinayetlerime ceza ve şimdi suallerime de cevap isterim." diyerek sorduğu soruları kısaca açar mısınız?

"Birinci Soru: Gazetelerin aldatmalarıyla meşru bilerek buradaki görenek ve âdete binaen cereyan-ı umumîye kapılan safdillerin cezası nedir?"

Ayaklanmayı yapanlar ekseri olarak bazı sosyal problemleri olan avam tabakasıdır ki, gazeteler kendi çıkarları doğrultusunda bu tabakayı provoke ediyor. Bunların cezası nedir, demekle Üstad Hazretleri ironi (mizah) yapıyor.

"İkinci Soru: Bir insan yılan suretine girse, yahut bir velî haydut kıyafetine girse, veyahut meşrutiyet, istibdat şekline girse, ona taarruz edenlerin cezası nedir? Belki, hakikaten onlar yilandırılar, haydutturlar ve istibdattırlar."

Meşrutiyet adı altında baskı ve saltanat devam ediyor, bu da eleştirilince meşrutiyet aleyhinde zannediliyor. Önemli olan şekil değil, içeriktir. Şekil güzel içerik çirkin ise tenkide mahal vardır. İçeriği baskı olan meşrutiyeti tenkit edenlerin ceza alması hatadır, denilmek isteniyor.

"Üçüncü Soru: Acaba müstebit yalnız bir şahıs mı olur? Müteaddit şahıslar müstebit olmaz mı? Bence kuvvet kanunda olmalı, yoksa istibdat münkasım olmuş olur. Ve komitecilikle tam şiddetlenir."

Baskıcılığın çok çeşitleri ve boyutları vardır. Baskıcılık ille de bir şahıs ile olmaz. Bir çok insan bir araya gelip daha dehşetli ve şiddetli bir baskı rejimi oluşturabilir. Öyle ise her çeşit baskıcılıktan kurtulmanın yolu hukuk düzenini tesis etmekle mümkündür. Kanun önünde herkes ve her zümre eşit olursa o zaman baskı ve türleri engellenmiş olur. Yoksa bir kişi lağv edip bir komiteyi başa geçirmek ve baskıyı bu şekilde devam ettirmek meşrutiyet ve hukukun üstünlüğü adına bir işe yaramaz.

"Dördüncü Soru: Bir masumu idam etmek mi, yoksa on caniyi affetmek mi daha zarardır?"

Hayat ölüme mukaddemdir; yani önce hayat gelir. Bir masumu idam etmek on caniyi affetmekten daha büyük bir zulümdür. Şayet ikisinden birisi tercih edilmek zorunda kalırsa masumu müdafaa etmek önce gelir. Siz bir af çıkarsanız bir çok masum kurtulacak, ama bunun yanında canilerde sıvışmış olacak. Yok canileri cezalandırmak için masumu feda etseniz tam bir zulüm olacak.

"Beşinci Soru: Maddî tazyikler, ehl-i meslek ve fikre galebe etmediği gibi daha ziyade nifak ve tefrika vermez mi?"

Maddi baskılar fikir adamlarını sindiremez. Lakin toplumun bölünüp parçalanmasına ivme kazandırır. Öyle ise sizin baskı ve cebir kullanmanız beyhude ve zararlı bir ameliyedir.

"Altıncı Soru: Bir mâden-i hayat-ı içtimaiyemiz olan ittihad-ı millet, ref-i imtiyazdan başka ne ile olur?"

Milli birlik ve beraberliğimizin kaynağı ve madeni, imtiyaz ve ayrıcalıkların kaldırılıp, yerine eşit ve hakkaniyetli bir vatandaşlığın getirilmesidir.

Bir ülkede paşalar ve beyler, statülerinden dolayı dokunulmaz iseler, o ülkede birlik ve beraberlik suni ve yıkılmak üzeredir. Kahrolsun imtiyaz ve cebir, yaşasın hürriyet ve eşitlik.

"Yedinci Soru: Müsavatı ihlâl ve yalnız bazıları tahsis ve haklarında kanunu tamamıyla tatbik etmek, zahiren adalet iken, bir cihette acaba müsavatsızlıkla zulüm ve garaz olmaz mı? Hem de tebrîe ve tahliye ile mâsumiyetleri tebeyyün eden ekser mahbusînin, belki yüzde sekseni mâsum iken, acaba ekseriyet nokta i nazarında bu hal hükümfermâ olsa, garaz ve fikr-i intikam olmaz mı? Divan-ı harbe diyeceğim yok, ihbar edenler düşünsünler."

Eşitliği ve adaleti ihlal edip, kendi tarftarlarına uygulamadığı kanunları yalnız bazılarına tamamıyla ve net bir şekilde tatbik ederek, bir cihette adaleti tatbik ediyorum derken, aslında yaptığı bu eşitsizlik zulüm ve kindarlık değil midir?

Divan-ı Harp'te yargılanıp haksız yere hapse atılanların yüzde sekseninin masum olduğu ifade ediliyor. Buna delil olarak da tahliyelerin çokluğu gösteriliyor. Şayet bu haksız tutuklamalar devam ederse, bunun art niyet ve intikam duygusundan kaynaklandığı sabit olur. Özellikle haksız yere ispiyonculuk ve jurnalcilik yapanların vebali çok büyüktür deniliyor.

"Sekizinci Soru: Bir fırka kendisine bir imtiyaz taksa, herkesin en hassas nokta-i asabiyesine daima dokundura dokundura zorla herkesi meşrutiyete muhalif gibi gösterse ve herkes de onların kendilerine taktığı ism-i meşrutiyet altında olan muannid istibdada ilişmiş ise, acaba kabahat kimdedir?"

Meşrutiyet, özü ve ruhu itibarı ile imtiyaz sahibi olmayı ve imtiyazlı bir guruplaşmayı kabul etmez. Bu durumda "**meşrutiyeti savunuyorum**" diyenlerin kendilerini imtiyazlı görmesi meşrutiyetle bağdaşmaz. İşte bu imtiyaz oluşturanlar, halkın damarına dokundura dokundura herkesi meşrutiyetin aleyhine geçirse, herkes onların uyguladığı ve ismi meşrutiyet, fakat manası istibdat olan sisteme ilişse, kabahat kimdedir?

"Dokuzuncu Soru: Acaba bahçıvan bir bahçenin kapısını açsa, herkese ibaha etse, sonra da zâyat vuku bulsa, kabahat kimdedir?"

Yani "**bahçıvan bahçenin kapısını açıp bahçeyi yağmalattı**" ifadesi ile dayatmacı komitenin Meşrutiyeti nasıl lekelediği ifade ediliyor. Bu baskıcı duruşun neticesinde ve yapılan yanlışların insanlara bıraktığı menfi izlerin sonucunda, bunların vasıtasıyla gelmiş olan Meşrutiyeti lekedaredecek fikirler oluştu. Bunun neticesinde bu **içeriği güzel, ama uygulanışı çirkin** olan isme saldırılar mı, yoksa buna tenkit kapısını açanlar mı mesuldür?

"Onuncu Soru: Fikir ve söz hürriyeti verilse, sonra da muahaze olursa, acaba bîçare milleti ateşe atmak için bir plân olmaz mı? Böyle olmasaydı, başka bahaneyle mevki-i tatbik konulacağı hayale gelmez miydi?"

Burada Meşrutiyetle insanlara fikir ve söz hürriyetinin verildiği, fakat daha sonra **"Neden bu konuşmayı, hitabeyi söylediniz veya bu kitabı, risaleyi yazdınız?"** diye bununla suçlansa, bunun insanları ve halkı ateşe atmak için bir plan olduğu fikri akla gelmez mi? Demek böyle olmasaydı da bunlar halkı tehlikeye düşürmek için başka bahane bulurlardı fikrini hayallere getirmez miydi?

"On Birinci Soru: Herkes meşrutiyete yemin ediyor. Hâlbuki ya müsemme-yı meşrutiyete kendi muhalif veya muhalefet edenlere karşı sükût etse, acaba kefare-i yemin vermek lâzım gelmez mi? Ve millet yalancı olmaz mı? Ve mâsum olan efkâr-ı umumiye yalancı, bunak ve gayr-ı mümeyyiz addolunmaz mı?"

Herkes meşrutiyeti, yani cumhuriyeti savunur gibi görünüp, ona toz kondurmamaya âdeta onun üstüne yemin ediyor. Lakin bu yemin ile cumhuriyete sadık olduklarını iddia edenler, aslında cumhuriyetin esasına ve zatına muhalifler. Ya da muhalif olanlara sükût ile destek oluyorlar. Yani hürriyet deyip, arka planda istibdadın daha şiddetlisini yaparlar. Meşveret derler, lakin meşveret etmeyi züll kabul ederler. Hak ve hukuk derler, fakat çok haklara tecavüz etmekte kendilerini haklı görürler. Eşitlik derler, oysa eşitliğin esamesini onlarda göremezsin.

İşte içi dışı bir olmayan bu gibi insanlara nasıl güvenilebilir. Böylelerinin sözüne nasıl itimat edilebilir, diye ince bir nükte ve zımnî bir istihza var.

"Yarım Soru: Nazik ve zayıf bir vücut ki, sivrisineklerin ve arıların ısırmasına tahammül edemediği için, gayet telâş ve zahmetle onları def'e çalışırken, biri çıksa, dese ki: Maksudı sivrisinekleri, arıları def etmek değil, belki büyük arslanı ikaz edip kendine musallat etmek ister. Acaba böyle demekle hangi ahmağı kandıracaktır?"(1)

Zayıf ve basit bir istibdada dahi dayanamayan zavallı bir adamın, şiddetli bir şekilde istibdadı tenkit etmesini, **"Aslında bu adam daha kuvvetli bir istibdadı istiyor ve onu davet ediyor."** demek ancak ahmakça bir tevil olabilir.

(1) bk. [Divan-ı Harb-i Örfî](#).